A. D. 1889.

CURRENDA IX.

Nr. 2040.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS

DIVINA PROVIDENTIA

P A P A E XIII.

ALLOCUTIO

habita in Consistorio die XXIV. Maii a. MDCCCLXXXIX.

Venerabiles Fratres

Amplissimum Collegium vestrum itemque ordinem Episcoporum hodierna die suppleturi, valde velimus pacatiore vos laetioreque animo affari, nihilque in hunc locum nisi quod audire liceret, afferre. — At vero quî possumus in tam aspero laboriosoque statu? Circumstant, ut videtis, mala atque incommoda eadem quae undeviginti ante annis, capta Urbe, consecuta sunt: imo evasere diuturnitate graviora, nec apparet quem sint habitura modum, si voluntas inimicorum spectetur, quibus longo successu crevisse animos, nimis acerbe experimur. — Testes estis, Venerabiles Fratres, quali res ferantur cursu, quanta sit in Pontifice violando ex una parte audacia, ex altera impunitas. Neque dubium est quae consilia agitentur: erumpunt enim undique, et multiplici factorum testimonio convincuntur. Scilicet adversus instituta christiana acerbiores quotidie exercentur inimicitiae, constricta romani Pontificis oppressaque libertate. Idcirco contra sacram Sedis Apostolicae potestatem incitari opinionem popularem, invidiamque multitudinis quotidiana dictorum petulantia impune inflammari videmus. — Iamque huc ventum est, ut in hac ipsa urbe, in conspectu prope Nostro, impietati liceat religionem Iesu Christi insigni eademque perenni iniuria lacessere, honoribus virtuti debitis desertori catholici nominis non sine insolenti ostentatione decretis.

Hic de caussis catholicos ex omnibus terris assidua quaedam tenet, velut fixa in pectore, sollicitudo. Neque enim possunt aut ferre leviter parentis publici indignam conditionem, aut libertatem augustissimi ministerii non curare in Episcopo animarum

suarum. — Consolari Nos pietate mirabili maximoque studio numquam intermittunt: novissimo autem tempore, cum ex variis Europae partibus in civitates principes summa voluntate convenissent, utilia rebus communibus consilia inter se collaturi, nostis quantam partem cogitationum et curarum suarum Sedi Apostolicae tribuerint. Iamvero quod censuerunt, ad custodiendam apostolici muneris in Pontifice libertatem civili principatu esse opus, sententias suas ad exemplum doctrinasque Sedis Apostolicae, ut equum erat, conformarunt. Quod autem enitendum sibi omni ratione legitima decreverunt, ut re ipsa Pontifex in libertatem debitam restituatur, iure suo usi sunt, caussae iustissimae, quae catholicorum omnium communis putanda est, tutela suscepta. — Pro qua caussa Nos quidem maxime et ante alios, ut debemus, diu propugnamus, ab eaque vindicanda, ita adsit propitius Deus, nec longinquitas temporis Nos, neque ulla difficultatum magnitudo deterrebit.

Iam, ut propositum exsequamur, adlegere in Collegium vestrum decrevimus Episcopos aliquot ex Gallia, Belgio, Bohemia, pietate doctrinaque commendatos, qui in sua quisque Dioecesi administranda luculentum virtutum episcopalium dedere specimen: item duos Antistites Urbanos, qui per varios munerum gradus laudabilem operam Sedi Apostolicae diu navarunt. Ii autem sunt

Franciscus Maria Richard, *Archiepiscopus Parisiensis:*
Iosephus Alfredus Foulon, *Archiepiscopus Lugdunensis:*
Amatus Victor Guilbert, *Archiepiscopus Burdigalensis:*
Petrus Lambertus Goossens: *Archiepiscopus Mechliniensis:*
Franciscus Paullanus Schönborn, *Archiepiscopus Pragensis:*
Achilles Apolloni, *Sanctae Romanae Ecclesiae Vicecamerarius:*
Caietanus de Ruggiero, *Praefectus Operum Vaticanorum:*

Quid vobis videtur?

Itaque auctoritate omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et Nostra, creamus et publicamus S. R. E. Cardinales

Ex ordine Presbyterorum

Franciscum Mariam Richard
Iosephum Alfredum Foulon
Amatum Victorem Guilbert
Petrum Lambertum Goossons
Franciscum Paullanum Schönborn

Ex Ordine Diaconorum

Achillem Apolloni
Caietanum de Ruggiero

Cum dispensationibus, derogationibus, et clausulis necessariis et opportunis. In nomine Patris † et Filii † et Spiritus † Sancti. Amen.

DECRETUM.

Expletis Canonizationis solemniis beatorum Septem Fundatorum Ordinis Servorum Beatae Mariae Virginis, Rev. Pater Andreas Corrado Causae Postulator *novum Officium et Missam propriam* nec non *Elogium pro Martyrologio* in honorem eorumdem Sanctorum concinnandum curavit, quae Sacrorum Rituum Congregationis approbationi de more subjecit. Haec quum Emus et Rmus Dominus Cardinalis Lucidus Maria Parocchi eiusdem Causae Ponens in Ordinariis ipsius Sacrae Rituum Congregationis Comitiis die 28 Iulii 1888 ad Vaticanum habitis retulerit; Emi et Rmi Patres, omnibus rite perpensis, auditoque R. P. D. Augustino Caprara Sanctae Fidei Promotore, rescribere rati sunt: Pro gratia, cum extensione Festi *ad totam Ecclesiam*, et ad Emum Ponentem cum Promotore Fidei. Hinc iuxta mentem ipsius Sacrae Congregationis a praefato Emo Ponente una cum Sanctae Fidei Promotore propositi Officii, Missae atque Elogii revisione et correctione peracta, sacra eadem Congregatio ea uti in superiori exemplari prostant approbavit.

De his postmodum per infrascriptum Secretarium facta Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII fideli relatione, Sanctitas Sua mandavit ut *Calendario universali* Ecclesiae sub ritu duplici minori inscribatur die XI Februarii Festum praedictorum Sanctorum Confessorum Septem Fundatorum Ordinis Servorum Beatae Mariae Virginis cum Officio et Missa et Elogio uti supra approbatis: servatis Rubricis.

Die 20 Decembris 1888.

A. Card- BIANCHI, S. R. C. Praef.

L. S. LAURENTIUS SALVATI, S. R. C. Secretarius.

N. 2039.

Facultas dispensandi super impedimentis publicis in MORTIS PERICULO.

W tej sprawie otrzymaliśmy następujące pismo, które w związku z Kurrendą IV. z r. 1888 pag. 30 et sequ. do wiadomości i zastósowania się podajemy.

Illme ac Rme Domine.

Supremae huic Congregationi Sancti Officii propositum fuit dubium: „Utrum „Ordinarii in casibus extremae necessitatis facultatem dispensandi super *impedimentis „publicis matrimonialibus* in *mortis periculo*, litteris Supremae Congregationis die 20 „Februarii 1888 concessam, parochis et universim confessariis adprobatis modo generali „subdelegare valeant, an non.“ Quo dubio mature perpenso, Eminentissimi Patres una mecum Generales Inquisitores fer. IV, die 9 Ianuarii 1889 dixerunt: „Supplicandum „Sanctissimo ut decernere et declarare dignetur, Ordinarios, quibus memorata facultas „praecitatis literis diei 20 Februarii 1888 data fuit, posse illam subdelegare habitualiter „*parochis tantum*, sed pro casibus, in *quibus desit tempus ad ipsos Ordinarios recurrendi* „et *periculum sit in mora.*“ Eadem feria ac die Sanctissimus D. N. D. Leo divina providentia PP. XIII, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, benigne annuere dignatus est iuxta Eminentissimorum PP. suffragium.

Haec tibi dum nota facio, fausta cuncta ac felicia precor a Domino.

Datum Romae ex S. O. die 1 Martii 1889.

R. CARD. MONACO.

Nr. 1910.

O niewoli w Afryce.

Według myśli Ojca św., objawionej w bulli z dnia 1 maja 1888. „In plurimis,“ za przykładem katolików Anglii, Francyi, Belgii i Niemiec. zawiązał się i u nas w Krakowie komitet Towarzystwa przeciw handlowi niewolników w Afryce. Statut czyli Ustawy tegorz towarzystwa brzmią, jak następuje:

§. 1.

Celem tego stowarzyszenia, które ma swoją siedzibę w Krakowie, jest popieranie rozpoczętéj przez prymasa afrykańskiego, kardynała de Lavigerie, działalności w celu zniesienia handlu niewolnikami w Afryce.

§. 2.

Środki do osiągnięcia tego celu są następujące:

a) wkładki członków stowarzyszenia,
b) składki zbierane publicznie za pozwoleniem władzy,
c) datki, legata, dochody z różnych uroczystości na ten cel urządzanych.
d) publiczne odczyty i pisma traktujące o tej sprawie,
e) rezolucye i petycye.

§ 3.

Członkiem tego stowarzyszenia może być każdy bez różnicy płci i wyznania, kto przyjęty do stowarzyszenia, zobowiąże się płacić na jego cele, rocznie najmniej po *50 ct.* Członkami honorowymi Towarzystwa mianuje komitet towarzystwa osoby, które szczególniejsze zasługi położyły, lub położyć mogą w celach tego towarzystwa.

§. 4.

Aby być przyjętym na zwyczajnego członka, trzeba się zgłosić o to ustnie, lub piśmiennie do *komitetu* lub do *delegata* stowarzyszenia. Członkowie honorowi otrzymują od Komitetu nominacyę; zaś członkowie zwyczajni kartę przyjęcia.

§. 5.

Członkowie honorowi i zwyczajni biorą udział w ogólnych zebraniach towarzystwa; mają prawo stawiania tam wniosków, głosowania i wybieralności. Członkowie honorowi nie będą wybierani do komitetu, ale komitet zaprasza ich, o ile to uzna za stósowne, do brania udziału w pracach komitetu z głosem doradczym na posiedzeniach komitetu.

§. 6.

Przestaje się być członkiem stowarzyszenia:

a) przez dobrowolne wystąpienie, o czem należy zawiadomić komitet,
b) przez wykluczenie zadecydowane przez komitet.

§ 7.

W styczniu każdego roku zbiera się ogólne zgromadzenie, które w komplecie z 24 osób załatwia następujące sprawy bezwzględną większością głosujących:

a) wybiera z pośród pań komitet z 20 osób na lat trzy, jak również komisyę kontrolującą z trzech osób także na lat trzy.
b) wysłuchuje sprawozdań komitetu i komisyi kontrolującej i uchwala w przedmiocie takowych,
c) uchwala o zmianie statutu i rozwiązaniu towarzystwa, większością dwóch trzecich głosujących.

§. 8.

Wszystkie inne sprawy towarzystwa załatwia komitet a wykonanie uchwał swoich porucza miejscowemu wydziałowi wykonawczemu i delegatom swoim, którzy przydzielone im przez komitet sprawy wedle instrukcyi komitetu załatwiają.

§. 9.

Komitet wybiera z pośród siebie na lat trzy: *Prezesową*, *Wiceprezesową*, *Kasyerkę*, *Wicekasyerkę*, *Sekretarkę*, *Wicesekretarkę*, a te stanowią miejscowy wydział wy-

konawczy. Prócz tego wybiera komitet duchownego kierownika Towarzystwa i tym ma być, jeśli pomocy swojej nie odmówi, każdoczesny *Dyrektor Kongregacyi Dzieci Maryi*, istniejącej przy kościele św. Barbary w Krakowie.

§. 10.

Komitet zbiera się co kwartał i ilekroć wydział wykonawczy uzna to za stósowne. Dla ważności uchwał komitetu wymaganą jest obecność 10 członków oprócz przewodniczącej i duchownego kierownika towarzystwa. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosujących.

§. 11.

Komitet ustanawia w znaczniejszych miastach Galicyi *delegatów* swoich, którzy pod przewodnictwem mianowanego przez komitet przewodniczącego, mają stanowić miejscowe wydziały wykonawcze.

§. 12.

Gdyby który z członków komitetu w myśl §. 7 na lat trzy wybranych nie chciał lub nie mógł pełnić swoich obowiązków, zaprosi komitet w jego miejsce wedle swojego uznania inne panie, do towarzystwa należące, do komitetu, na czas do najbliższych wyborów.

§. 13.

O wyborze i o każdej zmianie Prezesowej i Wiceprezesowej zawiadamia komitet miejscową *władzę polityczną*.

§. 14.

Prezesowa, a w razie przeszkody Wiceprezesowa, zastępuje stowarzyszenie na zewnątrz, zwołuje walne zgromadzenia i zebrania komitetu, tudzież wydziału wykonawczego i przewodniczy takowym, wreszcie podpisuje wraz z sekretarką pisma i dokumenta od towarzystwa pochodząco, lub doń przychodzące.

§. 15.

Wpływające pieniądze przechowuje Kasyerka, a skoro zbierze się suma *300 złr.* przesyła takowe wydział wykonawczy wprost do kardynała de Lavigerie, lub jego następcy prymasa afrykańskiego.

§. 16.

Stowarzyszenie krakowskie utrzymuje związki z wszystkimi w tej sprawie w Austro-Węgrzech istniejącemi stowarzyszeniami, popiera je i działa ile możności w porozumieniu z niemi; przeto przystąpi ono do stowarzyszenia w tej sprawie w *Wiedniu* już istniejącego i będzie wysyłało swoich delegatów na jego zgromadzenie.

§. 17.

Stowarzyszenie krakowskie może zakładać *filie* swoje we wszystkich miastach i gminach Galicyi i zadaniem będzie ustanowionych wydziałów wykonawczych przeistoczyć się w filie takie.

§. 18.

Ustanowienie filii może nastąpić za przyzwoleniem komitetu tylko wtedy, jeżeli w pewnej miejscowości w Galicyi oświadczy się za tem przynajmniej *20 tam* mieszka-

jących członków Towarzystwa. Wtedy za przyzwoleniem komitetu wybiorą w tej miejscowości zamieszkali członkowie towarzystwa, miejscowy zarząd filii towarzystwa krakowskiego z 10 członków na lat trzy, który się ukonstytuje w myśl §. 9. tego statutu; w myśl przepisów tego statutu działać, a zebrane na cele tego towarzystwa fundusze, jego głównemu zarządowi w Krakowie posyłać będzie.

§. 19.

Wszystkie spory ze stosunku tego stowarzyszenia wyniknąć mogące załatwia nieodwołalnie wybierany przez komitet do każdej sprawy sąd honorowy z trzech osób.

§. 20.

W razie rozwiązania tego stowarzyszenia zostanie jego cały majątek i jego filii zrealizowany i przesłany ówczesnemu prymasowi afrykańskiemu na cele w §. 1 wyrażone.

§. 21.

Stowarzyszenie rozpocznie swą działalność zaraz po zatwierdzeniu tych statutów a podpisani na tym statucie będą stanowić tymczasowy komitet tego stowarzyszenia, który się ukonstytuje w myśl §. 9. tego statutu i zwoła pierwsze walne zgromadzenie tego towarzystwa.

Kraków, dnia 31 marca 1889.

Wysokie c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 1 maja b. r. l. 24599 oznajmiło, że nie ma nic do zarzucenia przeciw niniejszemu statutowi.

Wszelkie korespondencye w tej sprawie adresować należy: Do komitetu towarzystwa przeciw handlowi niewolników w Afryce (albo krócej: Towarzystwa Afrykańskiego) w Krakowie przy ul. Kopernika nr. 13.

Mając na uwadze trudne położenie pod względem materyalnym tak Czcigodnego Duchowieństwa jak i Dyecezyan Naszych, nie możemy na to nastawać, aby i na ten, aczkolwiek bardzo ludzki i szlachetny cel zbierać ofiary i tworzyć Towarzystwa; wszelako, gdzieby ku temu była dobra wola i znalazły się środki, od zalecania tego tak pięknego dzieła powstrzymywać się Nam nie godzi.

N. 2124.

W sprawie prawa propinacyi

w związku z Obwieszczeniem w kurendzie VIII. br. ogłoszoném, — podajemy następujący okólnik Wys. C. k. Namiestnictwa z d, 17 Czerwca 1889 l. 40702 i polecamy ścisłe zachowanie tegoż oraz o uwiadamianie Nas o wymierzonych pojedyńczych wynagrodzeniach.

Odnośnie do tutejszego pisma z 27. maja l. 36181 uprasza się Najprzewielebniejszy Ordynaryat o wydanie polecenia do wszystkich korporacyi duchownych, proboszczów

konwentów, klasztorów i instytucyi duchownych którym przysługuje prawo wykonywania propinacyi w dobrach należących do ich zakładowego majątku, i które mają prawo do wynagrodzenia za odjęcie tego prawa, by w swoim czasie udzielone im przez c. k. Dyrekcyą fund: prop. po myśli 1. ustępu §. 19 ust, r. 1889 zawiadomienia o wymiarze kapitału wynagrodzenia *przedkładały niezwłocznie c. k. Prokuratoryi Skarbu celem uzyskania przekazu sądowego* po myśli §. 26, 27 i 29 ust. z. r. 1875 i ces. patentu z 8. listopada 1853 Nr. 237. Dz. p. p. Podobnie zechce Najprzewielebniejszy Ordynaryat postąpić także co do dóbr stołowych arcybiskupich — biskupich.—

Ponieważ dalej Namiestnictwu nie wiadomo, czy dla wszystkich beneficyów i korporacyj duchownych które wykonują prawo propinacyi bądź wyłącznie, bądź też w spólnie z trzecimi osobami, od których za wykonanie tego prawa pobierają relutum w pieniądzach w myśl ustawy z 30 grudnia 1875 D. u. rozp. kraj. N. 55 ex 1877 oznaczony został w drodze orzeczenia *czysty dochód z prawa propinacyi;* uprasza się Najprzewielebniejszy Ordynaryat, ażeby w tych wypadkach, w których to orzeczenie dotąd nie zostało wydane a stosują się do nich postanowienia 2. ustępu § 16 ustawy z 22. kwietnia 1889 Dz. u k. r. Nr. 30., zechciał polecić dotyczącej osobie duchownej, ażeby na zasadzie tego przepisu i w ustanowionym terminie, który upływa z d. 30. lipca b. r. *przedłożyła dowody c. k. Dyrekcyi funduszu propin.;* że wykonuje faktycznie prawo propinacyi i aby upraszała o oznaczenie i przyznanie dotyczącego wynagrodzenia za odjęcie prawa tego.—

Lwów, dnia 17 czerwca 1889

Badeni.

E Consistorio Episcopali.

Tarnoviae, die 27. Iunii 1889.

IGNATIUS
Eppus.

Stanislaus Walczyński
Scholasticus Cancellarius.

W drukarni Józefa Styrny w Tarnowie, 1889. Nakładem Kleru Dyecezalnego.